

findes flere af stor Vigtighed, deriblandt ogsaa (Afskrifter) fra Kancelliets Arkiver. Det er saaledes velmotiveret, at Landsarkivet i Odense har ladet foranstalle en lettilgængelig Katalog, som den nu foreligger. Fortegnelsen er — fraset de æstetiske Skrifter, hvis Opdeling giver sig af sig selv — opstillet efter de samme Principper, som er anvendt i *Bibliotheca Danica*, og dens Anvendelse skulde næppe kunde forvolde den blot nogenlunde orienterede Benytter nogen Vanskelighed. Oftest er Katalogens Titler desuden forsynet med en samtidig eller moderne Regest af det enkelte Haandskrifts Indhold.

Erling Ladewig Petersen.

Den under krigen af Dansk Historisk Fællesforening projekterede *Håndbog for Danske Lokalhistorikere* foreligger nu i komplet stand efter at have været undervejs heftevis i årene 1952—56. Værket, som er redigeret af Johan Hvidtfeldt, falder i to dele: en indledning, 118 sider stor, forfattet af redaktøren og et historisk leksikon på næsten 400 sider med artikler skrevet af 53 fagfolk, hvoraf den overvejende del er hentet fra vore arkiver og museer.

Landsarkivar Hvidtfeldts introduktion er en håndfast vejledning i de mange videnskabelige og praktiske spørgsmål, som møder lokalhistorikeren under arbejdet, en hel kogebog med opskrifter på nærrende, solide retter udarbejdet efter Madam Mangors kendte recept: man tager. Det er en vanskelig — men bestemt ikke unyttig — opgave således at vejlede i historieforskning og -skrivning. Forhåbentlig vil den Hvidtfeldt'ske ledetråd være mange til hjælp. Alle vil utvivlsomt føle sig hjulpet med det historiske leksikon, især hvad man kunne kalde for dets *termini technici*. Leksikonet søger imidlertid ikke blot at udrede den specifikke terminologi, men rummer også en række stikord af mere almen art (f. eks. »skolevæsen«, »bøndergårde«, »højskoler«, »statistikens historie«, »fattigvæsen«). Her må litteraturvejledningen være det tilsigtede. For begge kategoriers vedkommende er hovedvægten lagt på tiden fra 1500 til o. 1850. Man har fra denne periode bestræbt sig for at medtage alt stof, som kunne tænkes at være af værdi for lokalhistorikeren, og dette er så vist også lykkedes som medarbejderstaben forener megen praktisk erfaring med stor indsigt i emnekredsene. Men iøvrigt har det — ifølge forordet — været meningen, at »leksikonet skulle dække historien i videste forstand, helt fra den ældste tid og til i går«. På sin vis er det nemmere at tage alt med end at bestemme sig for et udvalg. Tiden efter 1850 vil følgelig, hvad det selektive angår, være den mest

diskutable. Jo nærmere vor egen tid desto mere tilbøjelig vil man være til at anse stoffet for så velkendt, at forklaringer er unødvendige. Disse momenter til trods er der i hvert fald eet område, hvor man efter min mening savner en række artikler. Det er med hensyn til kommunikationernes udvikling efter 1850. Få begivenheder har vel grebet mere afgørende ind i det lokale samfund end f. eks. anlægget af jernbanerne. Generalvejkommisariatet fra det 18. århundrede er med, men intet om det moderne vejvæsens udbygning. Den optiske telegraf, som militæret begyndte at anlægge i 1802, og Dansk Post- og Telegrafmuseum er nævnt, men ikke et ord om den rigtige telegraf. Ej heller den tekniske og industrielle udvikling har sat sig mange spor i leksikonet, og dog er der snart meget fra teknikens barndom, som allerede er gået i glemmebogen og derfor fortjener at medtages.

De nævnte indvendinger må ingenlunde overskygge glæden over det værdifulde arbejdsinstrument, som hermed er skaffet til veje. Lokalhistorisk håndbog af navn skal værket nok vise sig at blive til gavn for manganen en Clio's discipel, som endnu har noget at lære og opfriske — og hvem har ikke det?

Kristof Glamann.

For omtrent hundrede Aar siden paabegyndte Uppsalahistorikeren F. F. Carlson Publikationen af sin »*Sveriges historia under konungarna av pfalziska huset*» (1855—85), hvori han bl. a. for første Gang gav en Skildring af Sveriges indre Udvikling i sidste Halvdel af det 17. Aarhundrede formet over omfattende Arkivstudier. Værket var og er stadig grundlæggende, men ogsaa i visse Henseender utilstrækkeligt, navnlig forsaavidt som Carlson ikke havde Adgang til Kammerarkivets Fonds. Han var af den Grund afskaaret fra at tage Stilling til den finansielle Rækkevidde af Statsmagtens og Rigsdagens Dispositioner. Allerede Samtiden var opmærksom paa denne Mangel, men først de sidste Generationers svenske Historikere — Sam. Clason, G. Wittrock, J. Rosén, G. Rystad o. a. — har paa bredere Kildebasis og med moderne Metoder kunnet nuancere eller revidere hans Resultater afgørende. Denne Forskningstradition videreføres nu af en lundensisk Disputats af Ola Lindqvist: *Jakob Gyllenborg och reduktionen. Köpe-, pante- och restitutionsgodsen i räfstepolitiken 1680—1692.* (Bibliotheca historica Lundensis IV. Lund 1956. — xi + 279 Sider).

Jakob Gyllenborg tilhørte den Kreds af nyadlede Embedsmænd, som traadte frem efter Johan Gyllenstiernas Død i 1680. Hverken